

Torolvstein AS
Øyvindsenteret
8803 Sandnessjøen

Alstahaug Kommune
Avdeling for kultur, Kulturbadet
8800 Sandnessjøen

HØRING KULTURMINNEPLAN 2018-2023

Viser til forslag til kulturminneplan 2018-2023 og høringsuttalelser samt vårt innspill til planen datert 9.10.2015 (se vedlegg). Vi ser med store forventninger fram til at kulturminneplanen kommer positivt på plass og ser at det allerede er gjort et stort arbeid for å registrere informasjon og kunnskap om de mange ulike kulturminner og -skatter som er i Alstahaug kommune.

Vi ønsker spesielt å gi noen uttalelser rundt de ulike spor som er direkte knyttet til Sagatiden i Alstahaug kommune og i regionen, med ulike hendelser, begivenheter, sterke personifiseringer og skildringer fra flere islandske sagaer og norsk historie samt synliggjøring og dokumentasjon av eldre bosettinger og flyttestrømmer påvist i fra de ulike arkeologiske funn fra tidsepoken.

Tidsepoken er skildret i sagaene og sporene i fra Sandnes, Tjøtta og Alstahaug samt øvrige deler av regionen med bl.a. Dønna (Løkta), Torgar, Lurøy, Leirfjord, Vefsn og Rana, har rike henvisninger fra arkeologisk arbeid, fra ulike historiske skrifter og i fra nyere utgivelser fra Nordland med bl.a. bokutgivelsen fra Nordland Fylkeskommune i 2015 om «Hålogriket – Nordlands historie I (før 1600)».

Tidsepoken har både nasjonal og internasjonal interesse, og belyses i flere av arkeolog Birgitta Berglund sine vitenskapelige rapporter som er utarbeidet gjennom mangeårige arkeologiske utgravninger i området. Unike funn gir grunnlag for videre utgravninger og undersøkelser, og det er gjort ulike funn fra Sandnes med bl.a. Gårdshaugen (Alstahaug kommunes tusenårssted), åpning av graver på både Horvnes og Strendene, Gullhaugen, flere gravhauger og fornminner på Tjøtta (de eldste fra ca 500 år f. kr.), på Alstahaug med bl.a. Kongshaugen (gravhaug) og ildsted datert helt tilbake til 140-250 f. kr. (Romertiden).

Sagatidens (vikingtiden) hendelser og skikkelser er rikt skildret i flere Islandske sagaer, og skikkelser i fra Sandnes og Tjøtta er særlig omtalt og er også kjente gatenavn i kommunen. Det gjenstår et stort arbeid for å kunne lokalisere/plassere begivenheter, hendelser og skikkelser i en større sammenheng – og knytte disse nærmere til nasjonale hendelser, til regionen og til stedet.

Høvdingsete på Sandnes er basert på konseptet «Gamle Sandnes fra 2004», og Langhuset på Sandnes er etablert i samspill og forpliktende avtaler med bl.a. Stiftelsen Hålogalandsmuseet og Alstahaug kommune. Stiftelsen ble avvirket i 2013, og aktiva og forpliktelser ble overført

til Alstahaug kommune. Bakgrunn for avviklingen var bl.a. knyttet til målsettingen om å utvikle et nærmere faglig og forpliktende samspill med bl.a. Helgeland Museum om sagatidens betydning for stedet og for regionen samt formidling av ulike kunnskaper og sikre dokumentasjon fra denne tidsepoken.

Forslag til tiltak i kulturminneplanen 2018-2023:

Utarbeide tiltaksplan for å ta vare på, drive aktiv formidling og kunnskapsdeling, dokumentere, synliggjøre og merke de ulike sporene fra Sagatiden samt videreutvikle mer kunnskap om tidsepoken og foreta ytterligere arkeologisk arbeid. Dette er en stor og regional oppgave, og et konkret tiltak for å knytte både stedet og hele regionen sterkere til denne tidsepoken vil være:

Utrede etablering og utvikling av et regionalt kraftsenter i nært samarbeid med Helgeland Museum, lokalisert til Sandnes og Sandnessjøen.

Tiltaket vil ha betydning for ulike kultur- og opplevelsesbaserte næringer både i kommunen og i regionen, og både tidsepoken og de ulike skildringer vil ha nasjonal og internasjonal interesse (særlig til Island). Formidling og levendegjøring gjennom museal virksomhet, skole og utdanning, teater, utendørspill, håndverks- og mattradisjoner, musikk og litteratur mv, er grunnlag for framvekst av ulike utdannings- og kompetansemiljø samt grobunn for utvikling av opplevelses- og kulturbaserte næringer.

Vi foreslår at dette tiltaket tas inn i kulturminneplanen, og at etablering av et regionalt kraft- og kunnskapssenter om Sagatiden på Helgeland utredes nærmere i nært samarbeid med bl.a. Helgeland Museum, Nord Universitet og flere øvrige relevante partnere.

Tiltaket foreslås utredet i løpet av 2018. Finansiering av tiltaket og utredningen vil kunne skje i nært samarbeid med ulike partnere og aktører.

Vi ser fram til å delta aktivt i det videre arbeidet, og bistår gjerne med ytterligere informasjon og opplysninger.

Sandnessjøen 2.11. 2017

for Torolvstein



Oddvar Pettersen

Daglig leder

Vedlegg

Torolvstein AS
Øyvindsenteret
8805 Sandnessjøen

Alstahaug Kommune
Postboks 1006
8805 Sandnessjøen

Deres referanse: Saksnr 15/167

MERKNADER IGANGSETTING AV ARBEID MED KULTURMINNEPLAN

Styret i Torolvstein AS (TS) har med glede mottatt planprogram for igangsetting av arbeid med kulturminneplan i Alstahaug. Vi bemerker positivt at aktuelle tema som steinalderboplasser, gravminner og kulturminner knyttet til vikingtid med Sigrid på Sandnes / Hårek på Tjøtta er tatt med i planprogrammet.

Planprogram er gjennomgått og det gis fra vår side følgende opplysninger og merknader:

Torolvstein As har bindende kontrakter og avtaler med Alstahaug Kommune som regulerer arbeid knyttet til partenes forvaltning, formidling, og videreutvikling av vikinghistorie og kulturminner knyttet til og relatert til Høvdingsete på Sandnes samt utvikling av Meisfjordgården og nærstående arealer.

Kontrakter og avtaler mellom partene følger bl.a. Alstahaug Kommune sitt kommunestyrevedtak av 03.02.92 og egen «utbyggingsplan for Gamle Sandnes» datert januar 2004, og i tinglyste avtaler, øvrige kontrakter og ulike korrespondanser mellom partene framgår avtaler og arealer som inngår i samarbeidet.

Vi ber om at Torolvstein sine eksisterende skisser, pågående aktiviteter og utviklingsplaner innarbeides i kulturminneplanen for Alstahaug, og det nevnes særskilt planer for ivaretagelse og utvikling av:

- Vernet Gårdshaug på Høvdingstet (Alstahaug Kommunes tusenårssted)
- Høvdingstet på Sandnes med bl.a. Langhuset, Torolvstein, Horvnesgrava.
- Meisjordgården
- Sjøveien til Sandnes og utvikling av Vågen med innseiling og naustanlegg
- Arealer for småhus
- Amfi (møt Sandneselva og scene for Sandnesspillene)
- Sandneselva miljøpark med sikring og visning av kulturminner, økt tilgjengelighet/adkomst og forskjønnelse langs hele Sandneselva fra Vågen via Sandnes til Sørra/Breimo

Torolvstein AS v/styret ber om å få plass i operativ prosess/prosjektgruppe og referansegruppe samt i adresseliste for løpende planprogram og planutkast. Ta gjerne kontakt for ytterligere opplysninger og dokumentasjon. Kontaktperson og kontaktadresse for styret i Torolvstein AS vil i denne saken være:

Kalle Tysnes, Øyvindsenteret, 8805 S.sjøen. Tlf 908 29 366, mail:kalle.tysnes@nh-funding.no

Sandnessjøen 9.10.2015



Oddvar J Pettersen
Styreleder



TOROLVSTEIN
HØVDINGSETE PÅ SANDNES

Kopi: Alstahaug Næringsforening og Alstahaug Historielag